

ODLUKE DOMAĆIH SUDOVA I DRUGIH ORGANA

VIŠI PRIVREDNI SUD HRVATSKE

Presuda br. PŽ. 995/85. od
19.XI 1985.

Vijeće: Kosta Manojlović, mr Pave Dević, prof.dr Branko Jakaša

ODGOVORNOST BRODARA ZA OŠTEĆENJE TERETA - SKRIVENA MANA BRODA

Aktivna legitimacija osiguratelja prema brodaru - Kada u teretnici po naredbi nije imenovana osoba po čijem je nalogu brodar dužan predati teret, teret se predaje po naredbi krca- telja - Brodar pomorskog broda odgovara za štetu na teretu za koju dokaže da je nastala zbog skrivene mane broda koju nije mogao uočiti dužnom pažnjom, ako je udovoljio uvjetima iz čl. 458 ZPUP - Brodar će unatoč tom dokazu odgovarati za štetu ako korisnik prijevoza dokaže da je šteta prouzročena osobnom kriv- njom osobe za čije radnje i propuste brodar odgovara, a koje se ne odnose na provedbu i rukovanje brodom

Medju strankama nije sporno da je tuženik brodom "Kralje- vica" na putovanju broj 2/83 prema tereticama broj 1. i 2, ob- je od 24.IV 1983, preuzeo na prijevoz na relaciji Buenos Aires - Rijeka ukupno 33 palete štavljene kože, te da je tijekom pri- jevoza došlo do prodora vode u skladište broj 5, kojom prilikom je oštećen dio tereta.

Medju strankama je sporno da li je tužitelj, koji je u svojstvu osiguratelja naknadio štetu svom osiguraniku u iznosu od USA \$ 32.371,41, aktivno legitimiran u ovom sporu, te da li je tuženik kao brodar u osnovi odgovoran da tužitelju naknadi štetu.

Presudom broj P-944/85 od 5.II 1985. Okružni privredni sud u Rijeci odbio je tužitelja s tužbenim zahtjevom da mu tuženik plati iznos od USA \$ 32.371,41 s 12% kamata (toč. I izreke) s time da tuženiku nadoknadi parnični trošak u iznosu od dinara 7.500 (toč. II izreke), zauzevši stajalište da tužitelj nije dokazao aktivnu legitimaciju u ovom sporu time što je priložio cesiju RO "Transjug" Rijeka, budući da ujedno nije pružio dokaz da je izdatnik cesije bio i ovlaštteni primalac tereta po teretnicama, a da odgovornost tuženog broдача ne postoji u osnovi jer je do oštećenja tereta došlo uslijed prodora vode u skladište, a prodor vode je prouzročen skrivenom manom broда (oštećenjem cijevi) koju broдар nije mogao otkriti dužnom pažnjom.

Protiv ove presude tužitelj je podnio žalbu i presudu pobija zbog pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja i pogrešne primjene materijalnog prava, s prijedlogom da se ukinе i predmet vrati prvostepenom sudu na ponovno sudjenje. U žalbi navodi da je tužitelj dokazao aktivanu legitimaciju u ovom sporu valjanom cesijom koju je izdao RO "Transjug" Rijeka primatelj tereta po teretnicama, a da je prvostepeni sud, ukoliko je smatrao taj dokaz nedovoljnim, trebao zatražiti da tuženik priloži spisu izvornike teretnice; da je broдар u osnovi odgovoran za nastalu štetu na teretu jer iz nalaza i mišljenja stručnjaka "Jugoregistra" proizlazi da je uzrok prodora morske vode korodiranje rupe u cijevi koja prolazi kroz brodska skladišta, a da je do oštećenja cijevi došlo djelovanjem stranog tijela od željeza, mesinga ili aluminiја, koje je prodrlo kroz cijev iz kuhinje, iz čega slijedi da uzrok štete nije skrivena mana broда; da je teret na broдарu da dokaže da je uzrok štete na teretu skrivena mana broда i slijedom toga da je prvostepeni sud, ukoliko je radi utvrđivanja te okolnosti smatrao potrebnim izvesti dokaz vještačenjem, trebao pozvati na platež predujma na vještačenje tuženika a ne tužitelja, te da se dokaz

vještačenja trebao izvesti jer je nalaz i mišljenje inž. L. koji nije dat u parničkom postupku, a na koji se poziva prvostepeni sud u obrazloženju presude, suprotan nalazu i mišljenju "Jugoregistra".

Odgovor na žalbu nije podnesen.

Žalba tužitelja nije osnovana.

Ispitujući pobijanu presudu u granicama razloga iz čl. 365 st. 2 ZPP, ovaj žalbeni sud je utvrdio da je ista pravilna i zakonita jer je donesena u postupku u kojem nije počinjena bitna povreda odredaba parničnog postupka iz čl. 354 st. 2 ZPP, na temelju potpuno i pravilno utvrđenog činjeničnog stanja i uz pravilnu primjenu materijalnog prava.

Pravilno je stajalište prvostepenog suda da tužitelj kao osiguratelj stupa u prava primatelja tereta po teretnici na temelju valjane cesione isprave kojom primatelj tereta prenosi na osiguratelja tj. tužitelja prava koja ima prema brodaru, kako to proizlazi iz odredaba čl. 439, 501, 502 i 531 Zakona o pomorskoj i unutrašnjoj plovidbi (Službeni list SFRJ 22/77 i 13/82 - u nastavku teksta: ZPUP) koji se primjenjuje na sporni odnos među strankama.

Budući da u teretnicama broj 1. i 2. od 25.IV 1983. (listovi 19. i 28.), koje su izdane po naredbi, nije imenovana osoba prema čijem je nalogu brodar dužan predati teret, teret se predaje po naredbi krcatelja (čl. 501 st. 2 ZPUP). Potpis krcatelja na teretnici, kako to pravilno ističe prvostepeni sud, znači bianko indosament koji teretnicu po naredbi pretvara u teretnicu na donosioca.

Iz originalnih teretnica broj 1. i 2, priloženih spisu, proizlazi da teretnica nije indosirana na izdatnika cesije RO "Transjug" Rijeka, OOUR "Servisnih jedinica" Rijeka (list 53) pa je tijekom postupka trebalo utvrditi da li je ovlaštteni primatelj tereta po teretnici bio izdatnik cesije ili druga osoba. Tu činjenicu, od koje ovisi osnovanost tužbenog zahtjeva bio je dužan utvrditi i sam prvostepeni sud (čl. 7 st. 1 ZPP) i radi toga zatražiti od tuženika, koji je osporio aktivnu legitimaciju

tužitelja, da spisu priloži ispravu "bez zapreke", na temelju koje je primatelj zatražio od broдача da mu preda teret na odredištu.

Nezavisno od toga što u tom pravcu činjenično stanje, prema shvaćanju ovog žalbenog suda, nije dovoljno utvrđeno, sve da je i tužitelj dokazao postojanje aktivne legitimacije u ovom sporu, osnovano je prvostepeni sud odbio tužitelja s tužbenim zahtjevom zauzevši stajalište da tuženi broдар nije odgovoran za nastalu štetu na teretu pozivom na odredbu čl. 556 st.1 ZPUP.

Prema čl. 556 st.1 ZPUP broдар pomorskog broда ne odgovara za štetu na teretu za koju dokaže da je nastala zbog skrivene mane broда ili njegove neispravnosti za plovidbu, ali samo ako je bilo udovoljeno uvjetima iz čl. 458 ZPUP, tj. ako je pravovremeno, do početka putovanja, pažnjom urednog broдача osposobiо broд za plovidbu, primjereno ga opremio, popunio posadom, opskrbio potrebnim zalihama i pripremio tako, da se teret može ukrcati, složiti, čuvati, prevesti i iskrcati u stanju kako ga je primio na prijevoz.

Iz navedenog slijedi da broдар, da bi se oslobodio odgovornosti, mora dokazati da je postojao slučaj posebne opasnosti, tj. skrivene mane broда, te da je taj događaj prouzročio štetu.

Pravilan je zaključak prvostepenog suda da je prodor vode u skladište broj 5, a s tim u vezi i oštećenje tereta, u uzročnoj vezi s rupom promjera 10 mm na cijevi izljeva iz kuhinje, te da takav nedostatak predstavlja skrivenu manu broда jer je "bilo vrlo malo istrošenje same cijevi zbog dobre zaštite kako s bojom tako i naslaganom masnoćom" (prema izvještaju "Jugoregistra" od 7.XI 1983. - listovi 6 - 7) odnosno da je cijev općenito bila u dobrom stanju; prilikom udaranja čekićem utvrđeno je da je njena debljina zadovoljavajuća i znatna" (iz nalaza inž. L. od 1.VII 1983. - listovi 58 - 59).

Kod postojanja takvog dokaza brodar bi bio odgovoran ukoliko tužitelj dokaže da je šteta prouzročena osobnom krivnjom broдача ili krivnjom osoba za čije je radnje i propuste odgovoran brodar, a koji se ne odnose na plovidbu i rukovanje brodom (čl. 556 st.2 ZPUP).

Tužitelj navedenu okolnost nije dokazao, a iz provedenih dokaza proizlazi da je do oštećenja dijela tereta došlo zbog postojanja skrivene mane broда koja se nije mogla uočiti dužnom pažnjom tuženog broдача ili osobe za čije je radnje i propuste odgovoran brodar. To posebno proizlazi iz nalaza i mišljenja inž. L., prema kojem se navedena mana nije mogla otkriti ni upotrebom najbolje pažnje posade broда, broдовlasnika i njegove tehničke službe.

Pri tome se dodaje da nalaz "Jugoregistra" i inž. L. predstavljaju dokazno sredstvo podobno da omogući sudu relevantan zaključak o postojanju skrivene mane na brodu i uzročne veze s oštećenjem tereta, te da bi, kod takvog stanja stvari, provodjenje vještačenja, koje se inače ne bi moglo izvesti neposrednim opažanjem, predstavljalo samo odugovlačenje postupka.

Daljnje vještačenje se nije ukazivalo potrebnim ni iz razloga što u odnosu na odlučne činjenice, tj. o uzroku štete te postojanju mane broда koja se nije mogla uočiti dužnom pažnjom broдача nije postojala suprotnost u nalazima "Jugoregistra" i inž. L.

Cijeneći da iz navedenih razloga nisu ostvareni žalbeni razlozi kao ni razlozi na koje ovaj drugostepeni sud pazi po službenoj dužnosti, valjalo je na temelju čl. 368 UPP odbiti žalbu tužitelja kao neosnovanu i potvrditi presudu prvostepenog suda.

mr Pave Dević,
sudac Višeg privrednog
suda Hrvatske

SUMMARY

Decision of the Higher Commercial Court of Croatia, November 19, 1985. No Pž. 995/85 - The liability of the carrier for damaged cargo

The decision deals with the liability of the carrier for damaged cargo. The court rejected the claim finding the carrier not liable since the damage was caused by a latent defect of the ship.